

NL

ROEL SIKKEMA nd.nl/wetenschap BEELD MARIAN KLAMER

Talenpuzzel bestaande uit duizenden stukjes

... In Nieuw-Guinea worden bijna achthonderd talen gesproken.

... Het is belangrijk die te bestuderen, zo wordt ook meer van de geschiedenis bekend, zegt dr. Marian Klamer.

► LEIDEN

'Taal als tijdmachine' is de titel van de oratie waarmee prof. dr. Marian Klamer vandaag officieel haar ambt als hoogleraar 'Austronesische en Papoea Taalkunde' in Leiden aanvaardt. Want talen kunnen volgens haar een tijdje van de sluier van de geschiedenis oplichten. 'Door te onderzoeken of talen onderling verwant zijn en met welke ze contact hebben gehad. Als je verwantschap ontdekt, kun je proberen erachter te komen wanneer volken van het ene land naar het andere vertrokken. En soms kun je globaal zien waar ze aan land gekomen zijn.'

Klamer onderzoekt Austronesische en Papoea-talen. 'Talen als Indonesisch, Maleis, maar ook alle talen van Nieuw-Guinea – zowel het westelijke Indonesische deel dat nu Papua heet als het zelfstandige Papoea-Nieuw-Guinea in het oosten. Die hele groep omvat ongeveer tweeduizend talen. Alleen al Nieuw-Guinea heeft er bijna achthonderd.'

Dat hier zo veel talen zijn, komt volgens Klamer allereerst doordat het gebied uit eilanden bestaat. 'De diverse volkeren leefden erg gescheiden van elkaar.' Toch verklaart dat niet het grote aantal talen in Nieuw-Guinea. 'Dat klopt, daarbij gaat het om vele, kleine stammen in een erg dunbevolkt gebied, die onderling weinig contact hebben. En als ze dat al hadden, was het alleen met stammen in de buurt.'

Daar komt bij dat de meeste bewoners

van Nieuw-Guinea tot ongeveer de Tweede Wereldoorlog vrijwel in het stenen tijdperk leefden. 'We denken dat vroeger ook in andere delen van de wereld zo veel kleine geïsoleerde taalgroepen zijn geweest. Pas later, toen er meer contacten kwamen, maar ook staten ontstonden, met sociale structuren

en machtige heersers, gingen de mensen de talen van die heersers spreken en verdwenen de kleine stamtalen.'

in Papua geboren
Momenteel doet Klamer onderzoek op de twee eilanden Alor en Pantar, onderdeel van de Kleine Sunda-eilanden.

'Daar zijn ongeveer twintig verschillende talen, die onderling verwant zijn, maar niet met de talen van de omliggende eilanden. Lang is gedacht dat de bevolking enkele millennia geleden daar vanuit Nieuw-Guinea is komen wonen. Maar omdat er geen enkele verwantschap met Papoea-talen is aan te tonen,

geloven wij dit nu niet meer.' Wel kan Klamer uit de verwantschap van die talen van Alor en Pantar afleiden dat de 'oertaal' van deze eilanden ongeveer drieduizend jaar geleden ontstond. Taalwetenschap moet volgens haar hand in hand gaan met archeologie. 'Soms kunnen we plaatsen aanwijzen waar archeologen kunnen gaan graven. Maar dat staat in Indonesië nog in de kinderschoenen. Het land heeft veel gedaan aan economische ontwikkeling, nu is het rijk genoeg om ook dergelijke immateriële dingen te doen. Het taalkundige onderwijs staat daar nog in de kinderschoenen. Gelukkig geeft de overheid tegenwoordig steeds meer beurzen, onder meer voor mensen die hier in Leiden kunnen studeren.'

Klamers belangstelling voor haar vakgebied en de regio waarin ze onderzoek doet, komt niet uit de lucht vallen. 'Ik ben in Papua geboren als dochter van de vrijgemaakt-gereformeerde zendeling Jaap Klamer. Toen ik negen was, verhuisden we naar Nederland. Kort voor mijn vaders emeritaat gingen mijn ouders nog enkele jaren naar Sumba. Ik studeerde in die tijd en besloot daar een taalonderzoek te doen. Het was voor mij gemakkelijk om daar contacten te leggen, omdat de mensen mijn vader goed kenden. Dat onderzoek leidde later tot een promotie en via een serie tijdelijke onderzoeksprojecten tot een aanstelling aan de Universiteit Leiden.'

Het onderzoek naar de talen van Flores, Pantar en Alor doet Klamer met behulp van een zogenoemde Vici-subsidie van 1,5 miljoen euro. Vorig jaar was zij een van de dertig wetenschappers die een Vici-subsidie toegekend kregen van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). <

Marian Klamer (rechts): 'Taalwetenschap moet hand in hand gaan met archeologie. Soms kunnen we plaatsen aanwijzen waar archeologen kunnen gaan graven.'

FAMILIEBERICHTEN tarief € 0,97 per mm, per kolom (incl. 21% btw); via site € 0,88 per mm, per kolom (incl. 21% btw); over telefonisch opgegeven advertenties kunt u niet reclameren

Johannes 11 vers 25

Met een onwrikbaar vertrouwen op zijn Verlosser is heden in de leeftijd van 93 jaar heengegaan mijn geliefde man onze prachtige vader onze geweldige opa

Adriaan Johan Ruiter

☆ Almelo,
25 augustus 1921

† Zwolle,
4 februari 2015

Wij zijn intens dankbaar voor alles wat hij voor ons betekend heeft

Frankelina Ruiter-Boersma

Jaap en Elise Ruiter
Dirk Ruiter
Henk en Willeke Ruiter
Frank en Anita Ruiter
Cato en Wim Blijdorp
Geert en Marianne Ruiter
Johan en Saskia Ruiter
Reint Ruiter en
Monica Chicote
Geja Ruiter en Flip Hendriks

Anna, Elja, Paul, Luuk,
Remke, Ewoud, Rens, Lieke,
Linda, Kilian, Hidde, Marc,
Levi, Wessel, Isa, Sofia,
Jelmer, Simon, Marieke

De uitvaartdienst zal plaatsvinden maandag 9 februari 2015 om 13.30 uur in de Koningskerk, Landsheerlaan 5 te Zwolle.

De begrafenis zal plaatsvinden rond 15.30 uur op begraafplaats Kranenburg, Kranenburgweg 9 te Zwolle.

Er is gelegenheid tot condoleren na de begrafenis bij Van der Valk Hotel Zwolle, Nieuwleusenendijk 1, Zwolle.

Correspondentieadres:
Spinnekoplaan 11, 1974 LT IJmuiden

"Stel mijn vertrouwen op de Heer mijn God".

Door onze Hemelse Vader Thuisgehaald

Hendrika Gerritina Kassies-Borkent

Moeder van onze medebewoner Edo Kassies. Wij wensen Edo en zijn familie, Gods onmisbare troost en kracht toe.

Bewoners en personeel
Sprank, locatie Hoogveen

Mijn lieve vriendin is gestorven:

Hilda van der Molen

In de jaren dat wij in Lelystad woonden en ook daarna is zij mij tot grote steun geweest. Zij was een voorbeeld van geloof, hoop en liefde. Ik zal haar nooit vergeten!

Mede namens mijn man Seerp wens ik Henk en familie veel troost en kracht toe van onze hemelse Vader.

Nelly Tamminga-Kramer

Zeewolde

Jannie Kanis-Groeneveld

Uw medeleven en belangstelling in welke vorm dan ook, die wij mochten ontvangen tijdens de ziekte en na het overlijden van onze lieve moeder, oma en omi hebben ons heel goed gedaan.

Het heeft ons als kinderen bijzonder gesterkt en getroost. Hiervoor willen wij u hartelijk bedanken.

Wim en Jennie
Harry en Gerda
Christien en Gerard
Marijke en Jaap
André en Jeanet

Kinderen en achterkleinkinderen

NL

WILLEM FEENSTRA EN TOINE HEIJMANS / VK nd.nl/politiek

Registratie van incidenten in azc's niet nauwkeurig

► DEN HAAG

IN NEDERLANDSE ASIELZOEKERSCENTRA ZIJN DE EERSTE ZES MAANDEN VAN VORIG JAAR 2741 (GEWELDS)INCIDENTEN GEREGISTREERD. DAARONDER ZIJN 124 INTIMIDATIES EN BEDREIGINGEN, 80 ZELFMOORDPOGINGEN, 13 ZELFMOORDEN, 47 MISHANDELINGEN EN 4 ZELFVERBRANDINGEN.

Dit blijkt uit cijfers van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) die de Volkskrant verkreef na een beroep op de Wet Openbaarheid van Bestuur (WOB). Het is voor het eerst dat de landelijke incidentencijfers van asielzoekerscentra naar buiten komen.

Pas sinds anderhalf jaar houdt het COA een dergelijke lijst bij. Volgens de organisatie zijn de cijfers niet nauwkeurig, omdat het personeel nog moet wennen aan de registratiemethode. Wel zou de incidentenlijst een goed beeld geven van hoe het er in de asielzoekerscentra aan toegaat. In de eerste helft van 2014 zaten er circa 12.000 asielzoekers in Nederlandse centra. Inmiddels is dat aantal verdubbeld.

Onder politieke druk na de zelfmoord van de Russische asielzoeker Dolmatov besloot het COA het registratiesysteem te verbeteren. Aleksandr Dolmatov pleegde in 2013 zelfmoord in een terugkeercentrum in Rotterdam. Een eerdere zelfmoordpoging van hem was niet goed geregistreerd, waardoor verpleegkundigen onvoldoende over zijn situatie waren geïnformeerd. Bovendien was hij in het computersysteem ten onrechte aangemerkt als 'uitzetbaar'.

Als in een asielzoekerscentrum een incident plaatsvindt, moeten medewerkers van het COA dat sinds vorig jaar binnen een dag invoeren in een digitaal systeem. Daarna moet er binnen vijf dagen een feitenonderzoek plaatsvinden. Bij

(vermoeden van) strafbare feiten moeten medewerkers de politie inschakelen. Uit de Rapportage Incidentenregistratie blijkt dat dit lang niet altijd goed gaat. Incidenten worden vaak te laat of niet gemeld, doordat medewerkers geen tijd hebben of doordat ze incidenten niet belangrijk genoeg vinden.

'Voor ons is het registreren van incidenten ondergeschikt aan het bijhouden van de personalia van de asielzoekers', zegt COA-woordvoerder Jan-Willem Anholts. 'Voorheen was er simpelweg een Excelbestand per locatie, nu koppelen we het aan ons landelijke systeem. Doordat onder het personeel nog onduidelijkheid bestaat over de categorie-indeling, zijn de cijfers niet accuraat.' Toch weet de organisatie volgens Anholts wel degelijk wat er waar speelt. 'Onze locatiemanagers zijn er precies van op de hoogte wat er gebeurt. Die hebben daar geen registratiesysteem voor nodig. We zijn geen statistici, maar een opvanglocatie.'

meer urgentie

Kamerlid Joël Voordewind (Christen-Unie), die dinsdag nog vragen stelde aan staatssecretaris Teeven over incidenten in asielzoekerscentra, vindt dat onacceptabel. 'Uit dit rapport blijkt bovendien dat medewerkers twijfelen aan nut en noodzaak van het registreren van meldingen, dat er onvoldoende sturing en aandacht is voor registratie en dat het gevaar van willekeur aanwezig is.' Voordewind wil graag van Teeven horen wat de bewindsman met het rapport heeft gedaan en welke verbeterlagen er nog gemaakt worden om dit probleem serieus op te lossen. 'Zeker na het Dolmatov-debat mogen we meer urgentie verwachten van de staatssecretaris', aldus de christen-politicus. <